

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра філософії та методології науки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Зам. декана
філософського факультету
Комаха Л.Г.

« ____ » _____ 201__ року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ**

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма

**17 електроніка та телекомунікації
172 телекомунікації та радіотехніка
бакалавр
мережеві та інтернет-технології**

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма

**12 інформаційні технології
125 кібербезпека
бакалавр
безпека інформації і комунікаційних систем**

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма

**12 інформаційні технології
125 кібербезпека
бакалавр
управління інформаційною безпекою**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2018
Семестр	I
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	екзамен

Викладачі: Савинська Інна Володимирівна, к.ф.н., асистентка кафедри філософії та методології науки.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2018

Розробник: Савинська Інна Володимирівна, к.ф.н., асистентка кафедри філософії та методології науки

Затверджено
« _____ » _____ 20__ р.

Зав. кафедри філософії та методології науки
_____ (Добронравова І.С.)

Протокол № _____ від « _____ » _____
20__ р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від « _____ » _____ 201__ року № _____
Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І.І.)

« _____ » _____ 20__ року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомити з класичними та сучасними поняттями теоретичної і практичної філософії; проілюструвати історичний розвиток філософських концепцій у зв'язку з поступом європейської науки; сприяти розвитку дослідницької настанови у студентів.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти **мають бути ознайомлені** з основними елементами наступних шкільних дисциплін: «Людина і Світ», «Етика», «Історія», «Суспільствознавство».

2. **Вміти збирати та упорядковувати матеріал**, орієнтуватися у першоджерелах та коментаторській літературі, **підтримувати дискусію**, використовуючи аргументативну практику, **розкривати зв'язки** між філософськими концепціями та **розрізняти традиції**, **вміти пояснювати та влучно використовувати сучасну філософсько-наукову лексику**.

3. Володіти елементарними навичками наукового пізнання, що включає критичну обробку здобутої інформації, аналітичну роботу з досліджуваним матеріалом, зокрема текстом та елементи дискурсивного мислення.

4. Анотація навчальної дисципліни дисципліна «Філософія» належить до переліку дисциплін вибору ВНЗ та викладається у 3 семестрі бакалаврата при підготовці за галуззю знань «Інформаційні технології». Навчальна дисципліна знайомить студентів із основними поняттями філософії (від доби Античності до XXI ст.), демонструє зв'язок між класичною та постмодерною філософією, використовуючи історичний та аналітичний підходи.

5. Завдання (навчальні цілі) – надати цілісну картину історико-філософського процесу. Загальний курс «Філософії» включає елементи логіки, риторики, етики, естетики, що дозволяє студенту навчитися самостійно формувати та висловлювати свою думку, працювати з великими масивами інформації, відбираючи необхідне, що може стати в пригоді у подальших наукових дослідженнях.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	визначення поняття філософії, її предмета	Лекція, семінар	колоквіум, філософський словник, екзаменаційна робота	5
1.2	Методи, які використовує філософія	Семинар, лекція	колоквіум, екзаменаційна робота	3
1.3	Різні підходи до вивчення філософії	Лекція, семинар	колоквіум, екзаменаційна робота	5
1.4	Основні історичні епохи розвитку філософського знання	Лекція, семинар	колоквіум, історико-філософська пряма, екзаменаційна робота	6
1.5	Головні поняття філософського словника	Семинар, лекція	колоквіум, філософський	10

			словник, екзаменаційна робота	
1.6	Зв'язки між філософськими концепціями	Семинар лекція	колоквіум, екзаменаційна робота	5
	Вміти:			
2.1	Здійснювати аналітичну роботу над філософським текстом	Семинар	Усна відповідь	5
2.2	Брати участь в обговоренні філософських тем	Семинар	Усна відповідь	5
2.3	Критично опрацьовувати запропонований матеріал	Семинар	Усна відповідь, колоквіум	5
2.4	Порівнювати різні філософські концепції та позиції	Семинар	Усна відповідь, Історико- філософська пряма, колоквіум	7
2.5	Готувати власні історико-філософські прямі та словники на основі селективної роботи з матеріалом	Семинар	Усна відповідь, Філософський словник, колоквіум	15
2.6	Креативно та творчо представляти різні форми самостійних робіт, використовуючи сучасні презентативні технології	Семинар	Усна відповідь, колоквіум	5
	комунікація:			
3.1	Вміти працювати в групі	Семинари	Усні доповіді,	3
3.2	Презентувати свою підготовку до семинарського заняття в усній формі	Семинари	Усна відповідь	5
3.3	Брати участь в обговоренні, полеміці, дотримуючись загальної культури діалогу	Семинари	Дискусії	5
	автономність та відповідальність:			
4.1	Використовувати знання іноземних мов для проведення самостійних досліджень	Семинари	Підготовка до семинарських занять	5
4.2	Самостійно виконувати всі види запропонованих робіт, правильно оформлюючи цитати та посилання на джерела	Семинари, колоквіум	Усна відповідь, філософський словник	3
4.3	Нести відповідальність за власне авторство здійснених досліджень та виконаних завдань	Семинари, колоквіум	Усна відповідь, Філософський словник, історико- філософська пряма	3

1. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

Результати навчання дисципліни Програмні результати навчання	2.1	2.3	2.6	3.1	3.3	4.2	4.3
	1.Знати основні форми і закони абстрактно-логічного мислення, основи логіки, норм критичного підходу, основи методології наукового пізнання, форм і методів аналізу та синтезу.	+	+				
2.Реалізовувати засвоєні поняття, концепції, теорії та методи в інтелектуальній і практичній діяльності, осмислювати зміст і послідовність застосування способів виконання дій, узагальнювати і систематизувати результати робіт.	+						
3.Знати методи навчання, організації та здійснення, стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності.			+	+			
4.Бути здатним до цілеспрямованої поведінки за обставин, що перешкоджають досягненню мети, доланню різноманітних перешкод.					+	+	+
5. Вміти аналізувати проблеми з точки зору сучасних наукових парадигм.			+	+			
6.Аналізувати проблемні ситуації, ставити собі певні цілі щодо розв'язання професійних задач і свідомо добиватися їх реалізації, вибирати шлях для майбутніх дій, визначати засоби, потрібні для досягнення мети, приймати рішення.		+		+			
7.Осмислювати і робити обґрунтовані висновки з наукової і навчальної літератури.	+					+	

7. Структура курсу: Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів, з використання інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна екзаменом.

Загальний курс філософії, який складається із 7-ми лекцій та 12-ти семінарських занять, на тлі розгляду історико-філософського процесу аналізує основні питання та проблеми онтології, теорії пізнання, етики, естетики, логіки. Особливу увагу приділено філософії науки, філософії свідомості та проблемам тлумачення текстів.

8. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (**знання 1.1 – 1.6**), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння 2.1-2.6**); (**комунікація 3.1-3.3**); (**автономність та відповідальність 4.1-4.3**), що складає 60% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. Усна відповідь:

3 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу

2 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

1 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

2. Доповнення / дискусія:

2 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

1 бали – доповнення змістовне

0,5 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

3. Самостійна робота, підсумкова письмова робота (Філософський словник, колоквиум):

15-9 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

8-7 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

6-5 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

4-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань

6. Білет складається з 3-х питань: 2-ва теоретичні і 3-тє практичне (аналітична робота над

філософським тестом):

Оцінювання теоретичних питань (кожне по 10 балів):

10-8 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи.

7-5 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності.

4-3 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

2-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Оцінювання практичного завдання (20 балів):

20-17 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи.

16-10 балів студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності.

9-5 балів в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

4-0 балів не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє не самостійність у виконанні завдань.

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх двох частин та виконання самостійних робіт

Оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 35 балів	Max – 60 балів
Усна відповідь ¹		«1» x 12 = 12	«3» x 12 = 36
Доповнення, участь в дискусіях		«0,5» x 12 = 6	«1» x 12 = 12
Самостійна індивідуальна робота	Формування словника філософських понять під час	«5» x 1 = 5	«8» x 1 = 8

	аналітичної роботи над фрагментами текстів-першоджерел.		
Підсумкова робота	Форма: колоквіум – усне опитування на основі укладеного словника першоджерел та створеного конспекту «Історико-філософська пряма»	«12» x 1 = 12	«15» x 1 = 15
¹ у разі відсутності студента на семінарському занятті, розглянуті на семінарі питання відпрацьовуються у письмово-усній. Загальна кількість балів за аудиторну роботу складає 30% від семестрової кількості балів			

Підсумкове оцінювання у формі екзамену: екзаменаційне оцінювання відбувається в письмово-усній формі. Білет складається з 3-х питань.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	екзамен	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	35	25	60
Максимум	60	40	100

Студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав менше **35 балів**. Для допуску до екзамену студент має здати всі форми самостійної роботи та пройти колоквіум. Екзаменаційна оцінка не може бути меншою **25 балів** для отримання загальної позитивної оцінки за курс.

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно з можливістю повторного складання / Fail	35-59
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни / Fail	0-34
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Частина 1. Методологія крос-культурних досліджень</i>				
1	Тема 1. Вступ до філософії: історія філософії, основні філософські дисципліни.	4	4	10
2	Тема 2. Антична філософія: метафізика та теорія пізнання досократичного та класичного етапу	4	4	10
3	Тема 3. Філософія Середніх віків. Формування першої системи освіти, онтологія та логіка.	4	4	10
4	Тема 4. Новочасова філософія: поява класичного етапу розвитку науки.		2	10
5	Тема 5. Німецька класична філософія: експериментально-трансцендентальний метод.	4	2	10
6	Тема 6. Філософія XIX ст.: основні школи Варіативність напрямів сучасної філософії. Постмодерний дискурс в філософії та науці.	2	2	10
	Самостійна робота (підготовка словника та історико-філософської прямої)			12
	<i>Підсумкова робота (колоквіум)</i>		2	10
	ВСЬОГО	18	20	82

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

Лекцій – **18 год.**

Семінари – **20 год.**

Самостійна робота – **82 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Адо И. Свободные искусства и философия в античной мысли / Илзетраут Адо // Перевод с французского Е. Ф. Шичалиной . - М.: Греко-латинский кабинет Ю.А. Шичалина, 2002.- С. 6-24; 24-64.
2. Адо П. Покривало Ізиди. Нарис історії ідеї природи – Новий Акрополь, 2016- С.467.
3. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії: наук. посіб. – Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. – 238 с.
4. Гільдебранд Д. Що таке філософія? – Львів: Колесо, 2008. – 244 с.
5. Кунцман П. Буркард Ф.-П., Видман Ф. Атлас по філософії. - М. Рыбари, 2002. – 134 с.
6. Лук'янець В., О. Соболев. Філософський постмодерн. Навчальний посібник для викладачів, аспірантів, студентів вузів, які спеціалізуються в галузі гуманітарних дисциплін. – К. Абрис, 1998. – 352 с.
7. Реале и Антисери. Западная философия от истоков до наших дней. (Т - 1, 2, 3, 4) 2003 – СПб.
8. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки / Пер. з фр. В. Шовкун. – К.: Основи, 1998. – С. 11-20.
9. Філософія: dtv-Atlas – К.: Знання-Прес, 2002. – 270 с.: іл.
10. Філософія: хрестоматія : у 2 т. Т. 1. Філософська пропедевтика : навч. посіб. для бакалаврів фізико-математичних і природничих спеціальностей / О. В. Комар, А. А . Кравчук, О. В. Руденко та ін.; заг. ред. д-ра філос. наук, проф. І. С. Добронравової. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2010. – 848 с.
11. Філософія: хрестоматія : у 2 т. Т. 2. Теоретична та практична філософія : навч. посіб. для бакалаврів фізико-математичних і природничих спеціальностей / О. В. Комар, А. А . Кравчук, О. В. Руденко та ін.; заг. ред. д-ра філос. наук, проф. І. С. Добронравової. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2010. – 431 с.

12. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2018. – 544 с.

Додаткова:

1. Баумейстер А. Біля джерел мислення і буття. Вибрані філософські етюди. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2012. – С. 413-420; 422-442.
2. Гайденок П. П. . История новоевропейской философии в её связи с наукой. – Гл. 11. – М: Per Se - СПб.: Университетская книга, 2000 (*Humanitas*). – С. 395-405; гл. 11.
3. Гегель Г.В.Ф. Кто мыслит абстрактно // Г. Гегель. Работы разных лет. В 2-х т. – Т. 1. – М.: Мысль, 1970 (Философское наследие). – С. 389-394.
4. Джеймс В. Прагматизм. – К.: Видавничий дім «Альтернативи», 2000. – 144 с.
5. Декарт Р. Рассуждение о методе, чтобы верно направлять свой разум и отыскивать истину в науках // Декарт Р. Соч.: В 2-х томах. – Т.1 – М.: Мысль, 1989. – С. С. 250-296.
6. Декарт Р. Метафізичні розмисли / пер. з фр. Зої Борисюк та Олега Жупанського / Рене Декарт. – К.: ЮНІВЕРС, 2000. – С. 22-34.
7. Кант И. Спор факультетов. Собрание сочинений в 8-ми томах. Т. VII.- М.: Чоро, 1994. – С. 57-137.
8. Кант И. О мнимом праве лгать из человеколюбия // Трактаты и письма. – М.: Наука, 1980. – С. 292-298.
9. Кант И. Ответ на вопрос: что такое просвещение? // Соч. в 4-х томах на немецком и русском языках, Т 1. – М.: Издательская фирма АО «Ками». – 1993. – С. 125-149.
10. Крафт В. Венский кружок. Возникновение позитивизма. М.: Идея-прес. – С. 36-203.
11. Мамардашвили М. Как я понимаю философию (беседа)// Вестник высшей школы. - 1989. - № 9. - С.80-87.
12. Ницше Ф. По той бік добра і зла. Генеалогія моралі / Пер. з нім. А. Оношко. – Львів: Літопис, 2002. – С. 5-184.

13. Ницше Ф. Что аристократично? // Сочинения. В 2-х тт., Т. 1, 2. – М.: Мысль, 1990. – С. 717-747.
14. Ницше Ф. Проблема Сократа // Сочинения. В 2-х тт.. Т. 1,2. – М.: Мысль, 1990. – С.759-765.
15. Платон. Алкивиад I / Диалоги. – М.: Мысль, 1986. — С. 175-223. (Серия Философское наследие) т. 98.
16. Платон. Держава / пер. з давнього. Дзвінки Коваль. – К.: ОСНОВИ, 2000 – С. 139-176.
17. Поппер К. Все люди – философы: Как я понимаю философию – пер. с нем. И.З. Шишкова/ Карл Поппер. – М.: Едиториал УРСС, 2003. – С. 5- 23.
18. Рокмор Т. Гегель. Маркс. Марксизм // Маркс после марксизма: Философия Карла Маркса. М.: «Канон+» РООИ «Реабилитация», 2011. – С. 30-89.
19. Рорті Р. Філософія і дзеркало природи / Річард Рорті // Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрямки. Хрестоматія: навч. посібник ; пер. с англ. В. С. Пазенка. – К.: Ваклер, 1996 – с. 328-358.
20. Сартр Ж.-П. Екзистенціалізм – это гуманізм; пер. Санина А. / Сумерки богов. – М.: Издательство политической литературы, 1990. – С. 319-345.
21. Філософія: Хрестоматія : навч. посіб. для бакалаврів фізико-математичних та природничих спеціальностей / О.В. Комар, А.А. Кравчук, О.В. Руденко та ін.; загальна ред. докт. філософ. н., проф. Добронравова.– К., 2010. – С. 82-100.
22. Фома Аквинский. Сумма теологии / Фома Аквинский ; пер. с лат. А. В. Апполонова. – М.: Издатель Савин С. А., 2007, С. 20-28; (В II ч. / Фома Аквинский; ч. I (вопросы 1-64).
23. Фрейд З. будуще одной иллюзии; пер. В. Биbihина / Сумерки богов. – М.: Издательство политической литературы, 1990. – С. 94-143.